

تعهدنامه‌ی اصالت اثر و رعایت حقوق دانشگاه

تمامی حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج، ابتکارات، اختراعات و نوآوری‌های ناشی از انجام این پژوهش، متعلق به **دانشگاه محقق اردبیلی** می‌باشد. نقل مطلب از این اثر، با رعایت مقررات مربوطه و با ذکر نام دانشگاه محقق اردبیلی، نام استاد راهنما و دانشجو بلامانع است.

اینجانب مهدی عالی‌زاده دانشآموخته‌ی مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش فیزیولوژی ورزشی دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه محقق اردبیلی به شماره‌ی دانشجویی ۹۱۱۱۷۳۱۰۹ که در تاریخ ۱۵/۰۴/۱۳۹۳ از پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود تحت عنوان تعیین تأثیر مکمل‌سازی حاد سیر بر شاخص‌های قلبی – تنفسی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز دفاع نموده‌ام، متعهد می‌شوم که:

- (۱) این پایان‌نامه را قبلاً برای دریافت هیچ‌گونه مدرک تحصیلی یا به عنوان هرگونه فعالیت پژوهشی در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخل و خارج از کشور ارائه ننموده‌ام.
- (۲) مسئولیت صحّت و سقم تمامی مندرجات پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود را بر عهده می‌گیرم.
- (۳) این پایان‌نامه، حاصل پژوهش انجام شده توسط اینجانب می‌باشد.
- (۴) در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و مقررات مربوطه و با رعایت اصل امانتداری علمی، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در متن و فهرست منابع و مأخذ ذکر نموده‌ام.
- (۵) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده یا هر گونه بهره‌برداری اعم از نشر کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان‌نامه را داشته باشم، از حوزه‌ی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه محقق اردبیلی، مجوزهای لازم را اخذ نمایم.
- (۶) در صورت ارائه‌ی مقاله‌ی مستخرج از این پایان‌نامه در همایش‌ها، کنفرانس‌ها، سمینارها، گردهمایی‌ها و انواع مجلات، نام دانشگاه محقق اردبیلی را در کنار نام نویسنده‌گان (دانشجو و استاد راهنما و مشاور) ذکر نمایم.
- (۷) چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن (منجمله ابطال مدرک تحصیلی، طرح شکایت توسط دانشگاه و ...) را می‌پذیرم و دانشگاه محقق اردبیلی را مجاز می‌دانم با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات مربوطه رفتار نماید.

نام و نام خانوادگی دانشجو: مهدی عالی‌زاده

امضا:

تاریخ:

دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی

گروه آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان‌نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
در رشته‌ی تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش فیزیولوژی ورزشی

عنوان:

تعیین تأثیر مکمل‌سازی حاد سیر بر شاخص‌های قلبی – تنفسی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز

استاد راهنمای:

پروفسور معرفت سیاه‌کوهیان

استاد مشاور:

دکتر عباس معمارباشی

پژوهشگر:

مهدى عالىزاده

دانشگاه محقق اردبیلی

تیر ۹۳

تقدیم به پدر و مادر گر اندرونی و مهربانیم

سپاس بی کران پروردگار یکتا که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونان شد و به همشینی رهروان علم و دانش مفتخران نمود و خوش چینی از علم و معرفت را روزیان ساخت. خدای را بسی شاکرم که از روی کرم پدر و مادر فدا کار نصیبم ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیاسایم و از ریشه آن هاشاخ و برگ کشیم و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم. والدینی که بودشان تلچ افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم چرا که این دو وجود پس از پروردگار مایه، هستی ام بوده اند و ستم را گرفته و راه رفتن را در این وادی زندگی پر از فرازو نشیب آموختند. آموزگارانی که برایم زندگی؛ بودن و انسان بودن را معنا کرده حال این برگ سبزی تنه دویش تقدیم آنان، به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان به پاس عالضن سرشار و گرمای امید بخش وجودشان که در این سردترین روزگاران بهترین پشتیان است به پاس قلب‌هایی بزرگشان که فریاد رس است و سرگردانی و ترس در پنهانشان به شجاعت می‌کراید و به پاس محبت‌های بی- درینشان که هرگز فروکش نمی‌کند.

پاسکنزاری:

حمدو پاس بی خدای را، انسانی را کرامی داشت به شناختن و علم و تکری و آندیشیدن و... و خدا اخبار ان مرتبه حمدو پاس که با
الطف بیکران خود این توفیق را به نمده ارزانی داشت تابو نام این دوره تحصیلی را با موقیت به پیان بر سانم.

بی شک تهیه این مجموعه بدون گنج و همیاری سروران کران قدر، استاد بزرگ مقدور نبود، از استاد فرمیخته و فرزانه جناب آقا ای
پروفور معرفت سیاه کوهیان چون خورشید، سر زمین دل را روشنی بخشدند و گلشن سرای علم و دانش را بار اهمیتی باشی کار ساز و سازنده باور
ساختند، تقدیر و مشکر می نایم.

از استاد مشاور محترم جناب آقا دکتر عباس معابر اشی ب خاطر پیش نهادات منفرد انجام هرچه ب تسری و دقیق تر و را اهمیت و مساعدت های
بی دریغ صمیمانه پاسکنزارم.

از استاد محترم گروه تریست بدنه، هم چون استاد بزرگوار جناب آقا دکتر لطفعلی بلبلی و مهندس آیدین ولیزاده بی نهایت
پاسکنزارم.

از پروردگار عزیزم، و برادران و خواهران دلوز و مهربانم که برایم آرامش روحی و آسایش گذری فراهم نمودند تا با حیات های همه جانبه در
محیط مطلوب، مراتب تحصیلی و نزیر پیان نامه ام را به نحوانم به اتمام بر سانم، صمیمانه پاسکنزاری می نایم.

از دوستان کرامی خانم آیلار ایمانی، اباذر ساجدی، عیسی خلقی، حامی شیخ علی زاده و میین بیانگرد به خاطر، همکاری سبز و صمیمانه در مراحل
اجرایی پیان نامه کمال مشکر را دارم.

در پیان از همه دانشجویان عزیزی که به عنوان آزمودنی در این تحقیق شرکت کرده اند صمیمانه پاسکنزاری می نایم.

نام: مهدی	نام خانوادگی دانشجو: عالیزاده
عنوان پایان نامه: تعیین تأثیر مکمل سازی حاد سیر بر شاخص های قلبی - تنفسی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز	
استاد مشاور: دکتر عباس معمار باشی	استاد راهنمای: پروفسور معرفت سیاه کوهیان
رشته: تربیت بدنی و علوم ورزشی	قطع تحصیلی: کارشناسی ارشد
دانشگاه: محقق اردبیلی	گرایش: فیزیولوژی ورزشی
تعداد صفحات: ۱۱۴	دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی
تاریخ دفاع: ۱۳۹۳/۰۴/۱۵	چکیده:
هدف: هدف از این مطالعه تعیین تأثیر مکمل سازی حاد سیر بر شاخص های قلبی و تنفسی مردان ورزشکار با مزاج گرم بود.	
روش کار: ۳۰ مرد ورزشکار سالم (با میانگین سنی $۲۰/۰\pm۰/۸۷$ سال، قد $۱۷۸/۶۷\pm۴/۷۶$ سانتی متر و وزن $۷۱/۵۵\pm۸/۹$ کیلوگرم) به دو گروه همگن مکمل و دارونما تقسیم شدند. گروه مکمل و دارونما به مدت یک هفته هر روز به ترتیب ۱۰۰۰ میلی گرم قرص سیر و پودر نشاسته مصرف کردند. همهی آزمودنی ها قبل و پس از مکمل سازی سیر در پروتکل درمانده ساز وابسته به فرد شرکت کردند. شاخص های قلبی و تنفسی به وسیلهی دستگاه تجزیه و تحلیل گازهای تنفسی اندازه گیری شد. برای مقایسه نتایج پس آزمون همراه با کنترل نتایج پیش آزمون به عنوان کوواریانس، از آزمون آماری آنکووا استفاده شد. برای سنجش اندازه اثر متغیر مستقل بر متغیرهای وابسته از آزمون آماری مجذور اومگا (ω^2) استفاده شد.	
نتایج: نتایج نشان داد که مصرف هفت روزه مکمل قرص سیر بر حداکثر اکسیژن مصرفی ($VO_2 \text{ max}$)، نبض اکسیژن حالت بیشینه (Maximal O_2 pulse)، ضربان قلب استراحت (RHR)، و فشارخون سیستولیک حالت استراحت تأثیر معنی داری دارد ($P \leq 0/05$).	
نتیجه گیری: بر اساس یافته های حاضر می توان نتیجه گرفت که احتمالاً مکمل سازی کوتاه مدت سیر بر حداکثر حجم اکسیژن مصرفی، نبض اکسیژن حالت بیشینه، ضربان قلب استراحت و فشارخون سیستولیک حالت استراحت در ورزشکاران تاثیر دارد.	
کلید واژه ها: مزاج، مکمل سیر، گازومتری، شاخص های تنفسی	

فهرست مطالب

صفحه	شماره و عنوان مطالب
فصل اول: کلیات پژوهش	
۲	۱-۱- بیان مسئله
۶	۱-۲- فرضیات پژوهش
۷	۱-۳- تعریف عملیاتی واژه‌ها و اصطلاحات
۷	۱-۳-۱- آستانه بی‌هوایی
۷	۱-۳-۲- حجم اکسیژن مصرفی بیشینه ($VO_{2\text{max}}$)
۸	۱-۳-۳- سرعت در حجم اکسیژن مصرفی بیشینه ($VV_{O2\text{max}}$)
۸	۱-۴- ضربان قلب (HR)
۸	۱-۵- نسبت تبادل تنفسی (RER)
۹	۱-۶- تهویه دقیقه‌ای (VE)
۹	۱-۷- نبض اکسیژن (O2-puls)
۹	۱-۸- فشارخون (BP)
۱۰	۱-۹- مزاج
۱۰	۱-۱۰- نقطه شکست ضربان قلب (HRDP)
۱۰	۱-۱۱- پروتکل درمانده‌ساز وابسته به فرد
۱۱	۱-۱۲- شاخص توده بدن (BMI)
۱۱	۱-۱۳- افراد ورزشکار
۱۱	۱-۱۴- واماندگی
۱۱	۱-۱۵- فاز ایزوکپنیک بافری
۱۲	۱-۱۶- فاز هایپوکپنیک پرتهویه‌ای

۱۲	۱۷-۳-۱	- ظرفیت تامپونی (BC)
۱۳	۱۸-۳-۱	- نقطه جبران تنفس (RCP)
۱۴	۱-۴	- اهداف پژوهش
۱۵	۱-۵	- ضرورت و اهمیت پژوهش
۱۶	۱-۶	- محدودیت‌های پژوهش
۱۷	۱-۶-۱	- محدودیت‌های قابل کنترل
۱۸	۱-۶-۲	- محدودیت‌های غیر قابل کنترل

فصل دوم: مبانی نظری پژوهش

۱۸	۱-۲	- مقدمه
۱۸	۲-۲	- آستانه‌ی هوازی
۱۸	۲-۳	- آستانه بی‌هوازی
۲۰	۲-۴	- حجم اکسیژن مصرفی بیشینه
۲۱	۲-۵	- واحدهای بیان حداکثر اکسیژن مصرفی
۲۱	۲-۶	- فشار سهمی گازهای تنفسی در پایان حجم جاری
۲۲	۲-۷	- ضربان قلب
۲۲	۲-۷-۱	- ضربان قلب استراحت
۲۲	۲-۷-۲	- ضربان قلب بیشینه
۲۳	۲-۸	- نسبت تبادل تنفسی
۲۴	۲-۹	- تهویه دقیقه‌ای
۲۵	۲-۱۰	- نبض اکسیژن
۲۵	۲-۱۱	- فشار خون
۲۶	۲-۱۲	- فاز ایزوکپنیک بافری
۲۶	۲-۱۳	- فاز هیپوکپنیک پرتهویه‌ای
۲۷	۲-۱۴	- خستگی
۲۸	۲-۱۵	- سیر

۳۰	۱۵-۲- سیر و خاصیت کاهنده‌گی کلسترول خون
۳۲	۱۵-۲- سیر و خاصیت فیبرینولیتیکی آن
۳۳	۱۵-۲- سیر و خاصیت کاهنده‌گی فشارخون
۳۵	۱۵-۲- سیر و خاصیت آنتی اکسیدانی آن

فصل سوم: مواد و روش شناسی پژوهش

۴۰	۱-۳- مقدمه
۴۰	۲-۳- روش پژوهش
۴۰	۳-۳- طرح پژوهش
۴۰	۴-۳- جامعه آماری
۴۱	۵-۳- نمونه پژوهش و روش نمونه‌گیری
۴۱	۶-۳- متغیرهای پژوهش
۴۱	۷-۳-۱- متغیرهای مستقل
۴۱	۷-۳-۲- متغیرهای وابسته
۴۲	۷-۳-۳- ابزار گردآوری داده‌ها
۴۲	۸-۳- طریقه جمع‌آوری داده‌ها
۴۲	۸-۳-۱- آزمودنی‌ها
۴۳	۸-۳-۲- فرم‌ها
۴۴	۸-۳-۳- قرص سیر
۴۴	۸-۳-۴- اندازه‌گیری‌ها
۴۴	۸-۳-۴-۱- اندازه‌گیری قد و وزن
۴۵	۸-۳-۴-۲- اندازه‌گیری فشارخون و ضربان قلب
۴۷	۸-۳-۴-۳- اندازه‌گیری ترکیب بدنی
۴۷	۸-۳-۴-۱- درصد چربی بدن
۴۹	۸-۳-۴-۲- شاخص وزن بدن

۴۹.....	- وزن بدون چربی بدن	۳-۴-۸-۳
۴۹.....	- اندازه‌گیری متغیرهای قلبی و تنفسی	۳-۴-۸-۳
۵۰.....	- روش ثبت ضربان قلب فعالیت	۳-۴-۸-۳
۵۱.....	- روش محاسبه نقطه شکست ضربان قلب (HRDP)	۳-۴-۸-۳
۵۲.....	- روش اجرای پروتکل درمانده ساز وابسته به فرد	۳-۴-۸-۳
۵۲.....	- روش آماری	۳-۹-۳

فصل چهارم: نتایج و یافته های پژوهش

۵۵.....	- مقدمه	۴-۱-۴
۵۵.....	- یافته های توصیفی	۴-۲-۴
۵۶.....	- یافته های استنباطی	۴-۳-۴
۵۶.....	- فرضیه اول	۴-۳-۱
۵۷.....	- فرضیه دوم	۴-۳-۲
۵۹.....	- فرضیه سوم	۴-۳-۳
۶۰.....	- فرضیه چهارم	۴-۴-۳
۶۱.....	- فرضیه پنجم	۴-۳-۵
۶۲.....	- فرضیه ششم	۴-۳-۶
۶۳.....	- فرضیه هفتم	۴-۳-۷
۶۴.....	- فرضیه هشتم	۴-۳-۸
۶۵.....	- فرضیه نهم	۴-۳-۹
۶۶.....	- فرضیه دهم	۴-۳-۱۰
۶۷.....	- فرضیه یازدهم	۴-۳-۱۱
۶۹.....	- فرضیه دوازدهم	۴-۳-۱۲
۷۰.....	- فرضیه سیزدهم	۴-۳-۱۳

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و بحث

۷۲	۱-۵ - مقدمه
۷۲	۲-۵ - بحث و نتیجه‌گیری
۷۵	۳-۵ - پیشنهادات
۷۵	۱-۳-۵ - پیشنهادات کاربردی
۷۵	۲-۳-۵ - پیشنهادات پژوهشی
۷۶	منابع و مأخذ
۷۸	منابع فارسی
۷۹	منابع لاتین
۹۳	پیوست

فهرست جداول

صفحه	شماره و عنوان جدول
۵۵	جدول ۴-۱: شاخص های جسمانی و ترکیب بدنی آزمودنی ها

فهرست شکل‌ها

صفحه	شماره و عنوان شکل
۱۹	شکل ۲-۱: افزایش منحنی خطی لاكتات خون در ارتباط با بار کار (بیندر و همکاران، ۲۰۰۸).
۱۹	شکل ۲-۲: نمودار تهویه دقیقه‌ای در مقابل بارکار (بیندر و همکاران، ۲۰۰۸).
۲۰	شکل ۲-۳: نمودار فشار سهمی دی اکسید تولیدی در پایان حجم جاری در مقابل بار کار (بیندر و همکاران، ۲۰۰۸).
۲۱	شکل ۲-۴: ارتباط بین شدت فعالیت (سرعت) و برداشت اکسیژن با نشان دادن $\text{Vo}2\text{max}$ در افراد تمرین کرده و نکرده (ویلمور-کاستیل).
۲۳	شکل ۲-۵: تغییرات ضربان قلب متناسب با افزایش شدت فعالیت (ویلمور-کاستیل ۱۹۹۴).
۲۴	شکل ۲-۶: نمودار تعیین آستانه بی هوایی به روش RER.
۲۷	شکل ۲-۷: محدوده فازهای ایزوکپنیک بافری و هیپوکپنیک پرتهویه‌ای (HHV) مطالعه شده در یک آزمودنی (چیچارو و همکاران، ۲۰۰۳).
۴۵	شکل ۳-۱: وزن و قد سنج سکا با دقت (۱/۰ سانتی متر).
۴۵	شکل ۳-۲: فشار سنج دیجیتالی.
۴۶	شکل ۳-۳: فشارسنج جیوه‌ای.
۴۶	شکل ۳-۴: دستگاه تله متری.
۴۷	شکل ۳-۵: کالیپر پویا (دارای دقت ۹۹/۳۲٪ و روایی ۹۹/۸٪).
۴۸	شکل ۳-۶: کالیپر هارپندن.
۴۹	شکل ۳-۷: برآورد ترکیب بدن با استفاده از نرم افزار محاسبه درصد چربی بدن.
۵۰	شکل ۳-۸: دستگاه تجزیه و تحلیل گازهای تنفسی.
۵۱	شکل ۳-۹: پولار و سنسور مربوط بر روی نوار گردان.
۵۲	شکل ۳-۱۰: روش محاسبه نقطه شکست ضربان قلب با استفاده از روش D_{max} .
۵۶	شکل ۴-۱: میانگین $\pm$ انحراف معیار اکسیژن مصرفی آستانه بی هوایی در دو گروه مکمل و دارونما.
۵۶	شکل ۴-۲: میانگین $\pm$ انحراف معیار ضربان قلب آستانه بی هوایی در دو گروه مکمل و دارونما.
۵۸	شکل ۴-۳: میانگین $\pm$ انحراف معیار ضربان قلب آستانه هوایی در دو گروه مکمل و دارونما.

.....	58
.....	58
.....	58-۴: میانگین ± انحراف معیار اکسیژن مصرفی آستانه هوازی در دو گروه مکمل و دارونما
.....	60
.....	شکل ۴-۵: میانگین ± انحراف معیار حجم اکسیژن مصرفی بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	61
.....	شکل ۴-۶: میانگین ± انحراف معیار ضربان سرعت در حجم اکسیژن مصرفی بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	62
.....	شکل ۴-۷: میانگین ± انحراف معیار فشار سهمی اکسیژن در پایان حجم جاری در حالت بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	63
.....	شکل ۴-۸: میانگین ± انحراف معیار فشار سهمی دی اکسید کربن در پایان حجم جاری در حالت بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	64
.....	شکل ۴-۹: میانگین ± انحراف معیار ضربان قلب استراحت در دو گروه مکمل و دارونما
.....	65
.....	شکل ۴-۱۰: میانگین ± انحراف معیار ضربان قلب بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	66
.....	شکل ۴-۱۱: میانگین ± انحراف معیار نسبت تبادل تنفسی حالت بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	67
.....	شکل ۴-۱۲: میانگین ± انحراف معیار تهווیه دقیقه‌ای حالت بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	68
.....	شکل ۴-۱۳: میانگین ± انحراف معیار نبض اکسیژن حالت بیشینه در دو گروه مکمل و دارونما
.....	69
.....	شکل ۴-۱۴: میانگین ± انحراف معیار فشارخون سیستولیک در دو گروه مکمل و دارونما
.....	70
.....	شکل ۴-۱۵: میانگین ± انحراف معیار فشارخون دیاستولیک در دو گروه مکمل و دارونما

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- بیان مسئله

ورزش عامل مهم جلوگیری کننده از بیماری‌ها و به وجود آورنده‌ی یک زندگی با طراوت می‌باشد، به طوری که پژوهش‌ها نشان می‌دهند که انجام فعالیت‌بدنی برای افراد غیر ورزشکار و حتی بیماران سودمند است (دودا و همکاران^۱، ۲۰۰۸). در عین حال انجام فعالیت‌بدنی باعث برخی تغییرات از جمله تغییرات PH می‌شود که این منجر به کاهش ظرفیت فیزیولوژیکی و ایجاد خستگی می‌شود. فعالیت‌بدنی^۲ واقعیت جدایی ناپذیر زندگی بشر است و به عنوان مهم‌ترین عامل پیشگیری‌کننده‌ی بیماری‌ها و بهره‌مند شدن از زندگی سالم شناخته می‌شود. امروزه محققین معتقدند که شرکت منظم در فعالیت‌های ورزشی نسبتاً شدید می‌تواند بطور مؤثر در ارتقاء سلامت و توان هوایی افراد ورزشکار و غیرورزشکار و یا حتی افراد مبتلا به بیماری‌های قلبی و عروقی مفید واقع شود.

برای جلوگیری از تغییرات ناشی از ورزش که احتمالاً تأثیر سویی بر رکوردهای ورزشکاران می‌گذارد، مصرف مکمل‌های خوراکی توصیه شده است (میرزاکی و همکاران، ۱۳۸۶). از آنجایی که مکمل‌های شیمیایی دارای عوارض جانبی هستند، مصرف مکمل‌های گیاهی بیشتر از گذشته مورد توجه می‌باشند. گیاهان از همان آغاز تمدن بشری در درمان‌های داروئی به کار برده می‌شدند. اگر چه با توسعه صنایع داروئی قرن بیستم داروهای گیاهی تا حد زیادی اعتبار و ارزش خود را نسبت به داروهای جدید صناعی در بین اطباء از دست دادند که احتمالاً به علت اطلاعات اندک درباره داروهای گیاهی می‌باشد. از بین مکمل‌های گیاهی، سیر به عنوان قدیمی‌ترین و پر مصرف‌ترین مکمل معرفی شده است. سیر^۳ با نام علمی Allium Sativum، گیاه

---

1. Duda and et al.

2. Physical activity

3. Garlic

دارویی از دسته‌های سبزی‌های پیازی که دارای حدوداً ۶۵ درصد آب، ۲ درصد پروتئین، ۱/۵ درصد چربی و ۲۸ درصد کربوهیدرات می‌باشد (ایزاکسون و همکاران^۱، ۱۹۹۸).

از جمله تأثیرات سیر می‌توان به پایین آوردن کلسترول، فیبرینولیتیک، بازدارنده‌ی تجمع پلاکت‌ها، پایین آوردن گلوگز خون و فشار خون، محافظت قلبی و آنتی‌آریتمی اشاره کرد. پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهند که سیر می‌تواند فشار خون را به وسیله‌ی کاهش مقاومت عروق محیطی و آزاد کردن نیتریک اسید^۲ (NO) که به شل شدن دیواره‌ی سرخرگ وابسته است، کاهش دهد (آل کاتان و همکاران^۳، ۲۰۰۳). هم‌چنان سیر قادر به پیشگیری از امراض ناشی از عفونت‌های میکروبی، ویروسی، قارچی و انگلی می‌باشد. علاوه‌بر خاصیت دارویی، سیر یک تقویت‌کننده است و می‌تواند سلامتی عمومی را بالا برد و هضم غذا را بهبود بخشد و مقاومت در برابر بیماری‌ها را افزایش داده و باعث تقویت سیستم ایمنی گردد. بطورکلی سیر و اشکال مختلف آن، با بیماری‌هایی چون مسمویت‌ها، دیابت، گواتر، سرطان، ایدز و بسیاری از بیماری‌های دیگر مقابله می‌کند.

با مطرح شدن گیاهان دارویی، پای طب سنتی و یکی از عوامل جدایی ناپذیر آن یعنی مزاج افراد به میان می‌آید. مزاج^۴، بنیاد اساسی طب سنتی ایران است و عبارت است از وضع فیزیولوژی فعلی و طرز واکنش آن که قابل تغییر نیز می‌باشد به این جهت فقط با علائم فیزیولوژی که آن هم قابل تغییر است شناخته می‌شود. در طب سنتی ایران به طور کلی چهار نوع مزاج صفراوی^۵ (گرم و خشک)، دموی^۶ (گرم و تر)، بلغمی^۷ (سرد و تر) و سوداوی^۸ (سرد و خشک) در نظر گرفته می‌شود (چغمینی، ۱۳۶۲). از این زاویه می‌توان تمام افراد را به طور کلی در دو دسته سرد مزاج (شامل مزاج‌های سرد، سرد و تر، سرد و خشک) و گرم مزاج (شامل مزاج‌های گرم، گرم و تر، گرم و خشک) قرار داد. از ویژگی‌های افراد صفراوی مزاج می‌توان به خشکی و خارش پوست، خشکی دهان و بینی، تلخی دهان، عطش زیاد، آکنه‌ی سر و صورت، بی‌خوابی، کم‌اشتهایی، دلشوره و اضطراب، عصبانیت آنی، ادرار زرد پرنگ، سیری زودرس، فعال و مقاوم بودن آن‌ها در برابر بیماری-

1. Isaacsohn and et al.

2. Nitric oxide

3. Al-Qattan and et al.

4. Temper

5. Choleric

6. Sanguine

7. Phlegmatic

8. Melancholic

ها اشاره کرد. افراد دموی مزاج نیز دارای صورت گلگون، چشمان قرمز، تعریق فراوان، پوست گرم و مرطوب، آکنه در ناحیه سینه و کتفها، لیپوم در زیر پوست، سردرد میگرنی، میل و توان جنسی زیاد، خواب زیاد و طعم شیرین در دهان میباشند و مهمتر این که این افراد مستعد مبتلا شدن به پرفشارخونی هستند (چغمینی، ۱۳۶۲). در بین افراد دارای مزاج سرد، سستی و ناتوانی، کمبود انرژی و احساس ضعف شایع است. بطوریکه افراد بلغمی، کند و بی حال و بی حوصله هستند و تمایل چندانی به انجام کار ندارند، تحریک‌پذیری پایینی داشته و بی خیال و غیرحساس میباشند و افراد سوداوى نیز به ندرت تا پایان روز انرژی کافی برای انجام کار دارند. افراد سرد مزاج درون‌گرا بوده و احساسات خود را کمتر بروز می‌دهند. همچنین دارای نبض آرام و رگ‌های باریک بوده و خون اندکی در رگ‌هایشان جریان دارد. به طوریکه سفیدی و رنگ‌پریدگی در چهره افراد بلغمی کاملاً مشهود است. بدن این افراد در هوای سرد به راحتی با عوامل فیزیکی و فیزیولوژیکی گرم نمی‌شود و سرما تا مدت زیادی در بدنه آن‌ها باقی می‌ماند (خسروی، ۱۳۷۶).

از لحاظ طبقه‌بندی عوامل تأثیرگذار بر مرگ و میر در کشورهای صنعتی و در حال توسعه، بیماری‌های قلبی و عروقی در مکان اول می‌باشد که این بیشتر در افرادی بروز می‌دهد که فعالیت جسمانی کمتری دارند (قره خانلو و همکاران، ۱۳۷۹). سیر یک عامل محافظتی قلب گزارش شده که می‌تواند رادیکال‌های آزاد مرتبط با آتروژن و آسیب میوکاردی را خنثی کند. ترکیبات تیوسولفوناتی^۱، کمپلکس سولفونیل^۲ و هیدروژن سولفید^۳ موجود در سیر دارای تاثیرات پتانسیلی خاصی برای اختلالات قلبی عروقی می‌باشند (موخرجی و همکاران^۴، ۲۰۰۹). تأثیر کاهنده‌گی کلسترول خون توسط سیر مشهودتر از دیگر تاثیرات زیستی آن است. بسیاری از مطالعات پیشنهاد کرده‌اند که ترکیبات سولفوردار سیر، ممکن است منبع اصلی مهار سنتز کلسترول باشد (والی و همکاران^۵، ۲۰۰۲). سیر ظرفیت مهار مکانیزم‌های تشکیل پلاکت از قبیل مهار برداشت کلسیم در پلاکتها یا مهار سنتز لخته خونی را دارد (تری پاتی^۶، ۲۰۰۹)، که این‌ها دلیلی بر نقش فیبرینولیتیک و آترواسکلروز سیر می‌باشند. سیر با برخورداری از متیل آلیل تری سولفید^۷ گشاينده‌ی عروقی

1. Thiosulfinate compounds

2. Complex sulphinyl

3. Hydrogen sulphide

4. Mukherjee, Subhendu and et al.

5. Valli, Georgianne et al.

6. Tripathi

7. Metyl allyl tri sulphide

(شهابی و همکاران، ۲۰۰۸)، کاهش مقاومت عروقی و آزاد کردن نیتروژن مونواکسید (آل کاتان و همکاران^۱، ۲۰۰۳)، باعث کاهش فشار خون شده و با جلوگیری از تجمع پلاکت‌های خون از خطر ایجاد لخته‌ی درون عروقی و بروز حملات قلبی ممانعت به عمل می‌آورد (شهابی و همکاران، ۲۰۰۸). در این راستا، پژوهش‌های زیادی در زمینه تأثیرات سیر بر روی بیماران قلبی و عروقی انجام پذیرفته است.

در مطالعه‌ای که بر روی خرگوش‌های دارای کلسترول خونی بالا انجام شده بود، نشان داده شد که مصرف ۳۰۰ میلی گرم مکمل پودر سیر برای ۱۰ هفته، از بروز رسوب چربی در شرائین جلوگیری می‌کند (پراساد و همکاران^۲، ۱۹۹۷). در پژوهشی توسط ویلیامز نشان داده شد که مکمل سازی ۶۰۰ میلی گرم عصاره‌ی سیر کهنه به صورت کپسول برای ۱۴ روز، باعث افزایش معنی‌دار اتساع عروقی در افراد مبتلا به بیماری قلبی و عروق شده و عملکرد اندوتلیوم در آنها را بهبود می‌بخشد (ویلیامز و همکاران^۳، ۲۰۰۵). در تحقیقی دیگر، که بر روی ۳۱ بیمار قلبی عروقی انجام شده بود، نشان داده شد که مکمل سازی ۴۰۰ میلی گرم پودر سیر به مدت ۴ هفته، تأثیر معنی‌داری بر فشارخون بیماران قلبی عروقی ندارد (پاولنی و همکاران^۴، ۲۰۰۸).

داوان در تحقیقی دیگر نشان داد که مکمل سازی سیر به مدت ۸ هفته باعث کاهش فشار خون و خنثی شدن استرس اکسیداتیو می‌شود (داوان و همکاران^۵، ۲۰۰۵). در شماری از طرح‌های پژوهشی حیوانی نشان داده شد که مکمل سازی کوتاه مدت محلول سیر نقش ضدآریتمیک در بطن‌ها داشته (گنگ و همکاران^۶، ۲۰۰۴) و به عنوان بلوکر برای گیرنده‌های بتا‌ادرنرژیک عمل می‌کند (اسیپو و همکاران^۷، ۲۰۱۰).

در پژوهشی توسط افشار جعفری، بر روی مردان غیر ورزشکار سالم و داوطلب به منظور تعیین تأثیر مکمل سازی کوتاه مدت سیر بر لاكتات پلاسمای و کراتین کیناز تام سرمی پس از یک وله فعالیت هوایی معلوم شد که مصرف چهارده روزه‌ی کپسول سیر در حالت پایه (قبل از فعالیت) بر شاخص‌های مورد مطالعه

-
1. Al-Qattan, and et al.
  2. Prasad and et al.
  3. Williams and et al.
  4. Powolny and et al.
  5. Dhawan and et al.
  6. Geng and et al.
  7. Osipov and et al.

تأثیر معنی‌داری نداشت، در حالی که سی دقیقه فعالیت هوایی باعث افزایش معنادار لاكتات پلاسمای و کراتین کیناز تام سرم گردیده بود. با این حال، دامنه‌ی افزایش لاكتات و کراتین کیناز تام گروه مکمل سازی سیر پس از انجام فعالیت هوایی کمتر از گروه شبه دارو بود. بر اساس یافته‌های پژوهش، ایشان نتیجه گرفت که مکمل سازی حاد سیر موجبات افت شاخص‌های خستگی و آسیب سلولی را پس از انجام فعالیت ورزشی در مردان غیر ورزشکار فراهم می‌نماید (جعفری، ۱۳۹۰).

پژوهش‌های زیادی تأثیر سیر بر شاخص‌های التهابی در فعالیت‌های هوایی را نشان داده‌اند اما تأثیر سیر بر شاخص‌های قلبی-تنفسی در فعالیت‌های بی‌هوایی درمانده‌ساز و با دخالت طب سنتی معلوم نیست. از این رو پژوهش حاضر به تعیین تأثیر مکمل سازی حاد سیر بر شاخص‌های قلبی-تنفسی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز می‌پردازد.

۱-۲- فرضیات پژوهش

۱- مکمل سازی حاد سیر بر آستانه‌ی بی‌هوایی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

۲- مکمل سازی حاد سیر بر آستانه‌ی هوایی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

۳- مکمل سازی حاد سیر بر حداکثر اکسیژن مصرفی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

۴- مکمل سازی حاد سیر بر سرعت در حداکثر اکسیژن مصرفی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

۵- مکمل سازی حاد سیر بر فشار سهمی اکسیژن در پایان حجم جاری مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

۶- مکمل سازی حاد سیر بر فشار سهمی دی‌اکسیدکربن در پایان حجم جاری مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

۷- مکمل سازی حاد سیر بر ضربان قلب استراحت مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده‌ساز تأثیر معنی‌داری دارد.

- ۸- مکمل سازی حاد سیر بر ضربان قلب بیشینه مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز تأثیر معنی داری دارد.
- ۹- مکمل سازی حاد سیر بر نسبت تبادل تنفسی مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز تأثیر معنی داری دارد.
- ۱۰- مکمل سازی حاد سیر بر تهویه ای دقیقه ای مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز تأثیر معنی داری دارد.
- ۱۱- مکمل سازی حاد سیر بر نبض اکسیژن مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز تأثیر معنی داری دارد.
- ۱۲- مکمل سازی حاد سیر بر فشار خون سیستولیک مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز تأثیر معنی داری دارد.
- ۱۳- مکمل سازی حاد سیر بر فشار خون دیاستولیک مردان ورزشکار با مزاج گرم در یک پروتکل درمانده ساز تأثیر معنی داری دارد.

۱-۳-۳- تعریف عملیاتی واژه ها و اصطلاحات

۱-۳-۱- آستانه بی هوازی

طی تمرینات فراینده و در شدت معین، غلظت لاکتات خون به صورت غیرخطی افزایش می یابد. به عبارت دیگر شدتی از فعالیت که در آن غلظت لاکتات خون ۴ میلی مول در لیتر باشد به عنوان آستانه بی هوازی تعریف می شود (گوش و همکاران^۱، ۲۰۰۴). در این پژوهش آستانه بی هوازی، نقطه ای است که در آن مقدار RER به بالاتر از ۱ رسیده و پس از آن نیز حالت صعودی به خود می گیرد.

۱-۳-۲- حجم اکسیژن مصرفی بیشینه (Vo_2max)

حجم اکسیژن مصرفی بیشینه در دقیقه (Vo_2max) مقدار اکسیژنی است که فرد می تواند به ازای هر کیلوگرم از وزن بدن خود در یک دقیقه مصرف کند. افرادی که از آمادگی بالاتری برخوردار هستند، دارای

---

1. Ghosh and et al.